

Марусевич Д. О.,
здобувач кафедри фінансового права та фіскального адміністрування
Національної академії внутрішніх справ

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

CURRENT STATE AND PERSPECTIVES OF FURTHER DEVELOPMENT OF THE SYSTEM OF MONEY SECURITY OF THE POLICE

Стаття присвячена з'ясуванню необхідного рівня грошового забезпечення поліцейських. Викладено причини, що перешкоджають підвищенню результативності діяльності органів поліції. Проаналізовано соціальну складову частину у роботі поліцейських, зокрема, відпустки, забезпечення житлом, грошову допомогу у разі смерті чи інвалідності, а також пенсійне забезпечення. У прикінцевій частині статті викладено низку актуальних питань цієї сфери відносин, вирішення яких потребує першочергових дій.

Ключові слова: грошове забезпечення, органи поліції, поліцейські, грошова допомога.

Стаття посвячена определению необходимого уровня денежного обеспечения полицейских. Изложены причины, препятствующие повышению результативности деятельности органов полиции. Проанализирована социальная составляющая в работе полицейских, в частности, отпуск, обеспечение жильем, пособие в случае смерти или инвалидности, а также пенсионное обеспечение. В заключительной части статьи изложен ряд актуальных вопросов этой сферы отношений, решение которых требует первоочередных действий.

Ключевые слова: грошове забезпечення, органи поліції, поліцейські, грошова допомога.

The article is devoted to the clarification of the required level of monetary support for policemen. The reasons, which hinder the increase of the effectiveness of the activity of the police authorities, are outlined. The social component in the work of the police is analyzed: vacation, housing provision, cash assistance in case of death or disability, and also pension provision. The final part of the article describes a number of topical issues in this area of relations, the resolution of which requires immediate action.

Key words: money supply, divisions police, police, money aid.

Гідний рівень грошового забезпечення, продумана система заходів соціального захисту є важливими умовами формування кадрового корпусу Національної поліції України, здатного виконувати всі поставлені завдання із забезпечення безпеки публічного порядку та боротьби зі злочинністю. Лише за таких умов можна проводити більш ретельний відбір на службу в органи поліції кандидатів, які відповідають усім встановленим вимогам, організувати їх навчання на рівні, що забезпечує професійне зростання кадрів, що зрештою підвищить ефективність роботи Національної поліції України.

Статистичні дані свідчать, що останніми роками стан кадрів поліції та результати діяльності МВС України загалом погіршуються. Зростають некомплект в органах поліції і кількість кримінальних проваджень, порушених за вчинення посадових злочинів. Зросла загальна кількість всіх зареєстрованих протиправних діянь, вчинених поліцейськими. Крім цього, розкриття злочинів не перевищує 60%.

Однією з головних причин таких явищ є низький рівень грошового утримання, матеріально-технічного забезпечення і соціального захисту поліцейських, що не відповідає сучасним вимогам. Тому в комплексі заходів, спрямованих на реформування органів поліції, важливе місце відводиться вирішенню зазначених вище проблем.

Тематика цієї статті актуальна не тільки з практичної чи прикладної, але й з науково-теоретичної позиції. Заробітна плата виступає матеріальним виразом значущості виконуваних тим чи іншим по-

садовцем (державним органом) функцій. Отже, ця стаття дасть змогу наблизитися до розуміння того, вирішення яких завдань на цьому етапі розвитку України є пріоритетним, яка увага приділяється фінансовому забезпеченню поліцейських. Зрештою, розгляд цих питань допоможе точніше та глибше охарактеризувати місце та роль поліції в державному механізмі [1, с. 5].

Викладені у статті проблеми знайшли лише часткове відображення у роботах І.Г. Андрущенко, О.М. Бандурки, О.І. Безпалова, О.В. Джафарова, С.М. Князева та інших.

Так, особливий характер служби в поліції містить такі спеціальні умови для певних категорій поліцейських:

- служба у святкові та вихідні дні;
- служба позмінно;
- служба з нерівномірним графіком;
- служба в нічний час.

Вихідні, святкові та неробочі дні є днями відпочинку для всіх поліцейських, крім залучених до виконання службових обов'язків. Поліцейським, які виконували службові обов'язки у вихідні, святкові та неробочі дні, крім поліцейських, які працюють у змінному режимі, відповідний час для відпочинку в порядку компенсації надається протягом двох наступних місяців.

Поліцейським надаються щорічні чергові оплачувані відпустки в порядку та тривалістю, що визначені Законом України «Про Національну поліцію» [2]. Поліцейському надаються також додаткові відпуст-

ки у зв'язку з навчанням, творчі відпустки, соціальні відпустки, відпустки без збереження заробітної плати (грошового забезпечення) та інші види відпусток відповідно до законодавства про відпустки.

Поліцейські отримують грошове забезпечення, розмір якого визначається залежно від посади, спеціального звання, строку служби в поліції, інтенсивності та умов служби, кваліфікації, наявності наукового ступеня або вченого звання. За поліцейськими, які тимчасово проходять службу за межами України, зберігається виплата грошового забезпечення в національній валюті та виплачується винагорода в іноземній валюті за нормами і в порядку, що визначаються Кабінетом Міністрів України. Поліцейські, відряджені до інших органів державної влади, установ, організацій та прикомандировані відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», отримують грошове забезпечення, враховуючи посадовий оклад за посадою, яку вони обіймають в органі, установі чи організації, до якої вони відряджені, а також інші види грошового забезпечення, визначені цим чинним законодавством.

Окрім цього, держава також проводить фінансові заходи щодо забезпечення поліцейських житлом на підставах і в порядку, визначених житловим законодавством. Поліцейським, які згідно із законом визнані такими, що потребують поліпшення житлових умов, житлова площа надається в першочерговому порядку.

Особам, які звільнені зі служби в поліції та визнані інвалідами I групи внаслідок поранення, контузії, каліцтва, одержаних під час виконання службових обов'язків під час служби в поліції, або захворювання, одержаного під час проходження служби в поліції, і які згідно із законом визнані такими, що потребують поліпшення житлових умов, житлові приміщення надаються позачергово.

Членам сім'ї (дружині (чоловіку), дітям) поліцейського, який загинув під час виконання службових обов'язків, які згідно із законом визнані такими, що потребують поліпшення житлових умов та на момент загибелі поліцейського перебували на обліку осіб, які потребують поліпшення житлових умов, у відповідному населеному пункті, житлове приміщення надається в позачерговому порядку.

Поліцейські, які перебувають на обліку громадян, що потребують поліпшення житлових умов, під час звільнення зі служби в поліції за станом здоров'я, за віком, у зв'язку зі скороченням штату залишаються на цьому обліку до одержання житла з державного житлового фонду до настання визначених законом підстав для зняття із зазначеного обліку.

Керівники органів поліції мають право виплачувати поліцейським, які не мають власного житла в населеному пункті, де вони проходять службу, і винаймають житло на підставі договору житлового найму, компенсацію за найм у розмірі і порядку, що визначаються Кабінетом Міністрів України.

Одноразова грошова допомога в разі загибелі (смерті), визначення втрати працездатності поліцейського є соціальною виплатою, гарантова-

ною допомогою з боку держави, яка призначається і виплачується особам, які за Законом України «Про Національну поліцію» мають право на її отримання, у разі:

- загибелі поліцейського, що настала внаслідок протиправних дій третіх осіб, під час учинення дій, спрямованих на рятування життя людей або усунення загрози їхньому життю, чи участі в антитерористичній операції, захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, смерті працівника поліції внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва), отриманого за зазначених обставин;

- смерті поліцейського, що настала під час проходження ним служби в поліції;

- визначення поліцейському інвалідності, що настала внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва), отриманого під час виконання ним службових обов'язків, пов'язаних із виконанням повноважень та основних завдань поліції, чи участі в антитерористичній операції, захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, протягом шести місяців після звільнення його з поліції внаслідок вищезазначених причин;

- визначення поліцейському інвалідності внаслідок захворювання, пов'язаного з проходженням ним служби в поліції, протягом шести місяців після звільнення його з поліції внаслідок вищезазначених причин;

- отримання поліцейським поранення (контузії, травми або каліцтва) під час виконання ним службових обов'язків, пов'язаних зі здійсненням повноважень та основних завдань поліції, чи участі в антитерористичній операції, захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, наслідком якого є часткова втрата працездатності без визначення йому інвалідності;

- отримання поліцейським поранення (контузії, травми або каліцтва), пов'язаного із проходженням служби в поліції, наслідком якого є часткова втрата працездатності без визначення йому інвалідності.

Розміри одноразової грошової допомоги поліцейським, а в разі їх загибелі (смерті) – особам, які мають право на її отримання, визначаються з огляду на розмір прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на 1 січня календарного року, в якому прийнято рішення про виплату.

Особи, які мають право на отримання одноразової грошової допомоги, можуть реалізувати його протягом трьох років із дня виникнення в них такого права.

Призначення і виплата одноразової грошової допомоги не здійснюються, якщо загибель (смерть), поранення (контузія, травма або каліцтво), інвалідність, часткова втрата працездатності без визначення інвалідності поліцейського є наслідком:

- учинення ним діяння, яке є кримінальним або адміністративним правопорушенням;

- учинення ним дій у стані алкогольного, наркотичного чи токсичного сп'яніння;

- навмисного спричинення собі тілесного ушкодження, іншої шкоди своєму здоров'ю або самогуб-

ства (крім доведення особи до самогубства, яке доведене судом);

– подання особою свідомо неправдивої інформації про призначення і виплату одноразової грошової допомоги [3, с. 102–103].

Пенсійне забезпечення поліцейських та виплата одноразової грошової допомоги після звільнення їх зі служби в поліції здійснюються в порядку та на умовах, визначених Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених із військової служби, та деяких інших осіб» [4].

Варто зауважити, що правове регулювання грошового забезпечення поліцейських має бути спрямоване на створення відповідних умов для виконання поставлених перед ними завдань. Водночас грошове забезпечення може та має стимулювати перебування на службі, сумлінне виконання поліцейськими своїх обов'язків, проходження служби протягом тривалого періоду тощо. Відповідно, і вдосконалення правового регулювання має бути спрямоване на посилення відтворювальної, стимулюючої та регулюючої функцій грошового забезпечення поліцейських. Соціально-економічні перетворення, що здійснюються в нашій країні, розвиток вільних ринкових відносин, реалізація концепції щодо переведення натуральних пільг у грошову форму відіграють вагомий роль у сфері грошового забезпечення поліцейських. Специфіка роботи поліцейських полягає в особливо складних умовах праці, стресових ситуаціях, підвищеному рівні ризику тощо. Тому вони мають бути впевнені в тому, що після завершення служби або ж у разі втрати працездатності вони отримають забезпечену старість [5, с. 103].

Водночас нині добробут поліцейських пенсіонерів є досить низьким. Розміри одержуваного грошового забезпечення поліцейських також не є адек-

ватними сучасним вимогам. Зрештою, за період проходження служби поліцейські не мають змоги накопичити достатню кількість грошових коштів, щоб зберегти досягнутий рівень добробуту після виходу на пенсію. Тому після завершення служби поліцейським пенсіонерам доводиться досить тривалий час працювати в інших організаціях на вільнонайманих посадах. У зв'язку з цим особливої актуальності набувають питання вдосконалення пенсійної системи України та розробки механізмів розрахунку пенсій, що враховують не лише військовий і прирівняний до нього стаж служби, але й питання, що пов'язані з тим, щоб поліцейські могли зберегти досягнутий рівень добробуту після виходу на пенсію [6].

Підсумовуючи вищевикладене, варто констатувати, що на сучасному етапі розвитку вітчизняного суспільства у сфері грошового забезпечення поліцейських є низка вкрай актуальних питань, вирішення яких необхідно розпочати чим найшвидше. Зокрема, до таких першочергових завдань належать:

– відсутність законодавчо закріпленої системи грошового забезпечення поліцейських, що спирається на об'єктивні соціально-економічні показники розвитку країни;

– здійснення заходів і прийняття відповідних рішень вищими органами державної влади та управління, нині не відповідає змісту прийнятим за основу напрямкам реформування системи грошового забезпечення поліцейських;

– відсутність ефективного законодавчо закріпленого порядку індексації грошового забезпечення поліцейських;

– чинні нормативно-правові акти, що регулюють грошове забезпечення поліцейських, вимагають глибокого та ретельного доопрацювання з огляду на наявні умови.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Якушев В.А. Правовые основы материально-технического обеспечения и социальной защиты сотрудников полиции и милиции в Российском государстве, 1718–2009 гг.: историко-правовое исследование: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Москва, 2010. 266 с.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379.
3. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях: навчальний посібник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О.М. Бандурки; [О.І. Безпалова, О.В. Джафарова, С.М. Князев та ін.; передм. О.М. Бандурки]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 242 с.
4. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 9 квітня 1992 р. № 2262-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 29. Ст. 399.
5. Андрущенко І.Г. Вплив організованої злочинності на зміст і проблеми обігу грошових коштів в Україні. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2002. № 6. С. 100–104.
6. URL: <http://refleader.ru/ujjgeqasotr.html>.